

Yearbook 2022 International Labour Movement

Évkönyv 2022 A nemzetközi munkásmozgalom történetéből

XLVIII. évfolyam

TANULMÁNYOK

Majoros István: Szocializmus, szocialista gondolatok Franciaországban a 18. századtól a 19. század közepéig • *Bebesí György:* A bolsevizmus szellemi előfutárai: Pavel Pesztel • *Székely Gábor:* A három internacionálé berlini tárgyalásai 1921-1922 • *Pankovits József:* Emilia-Romagna az a munkásmozgalomban • *Percze Máté:* A Közel-Kelet a hidegháború utolsó évtizedeiben • *Antal Gábor:* A német Népi Tengerész Hadosztály Tengerészek a forradalom viharában • *Poór Péter:* Anarchoszindikalizmus és nemzetköziség

ESEMÉNYEK, ÉVFORDULÓK

Biró Dávid: Mustafa Suphi és a Török Kommunista Párt korai időszaka • *Droppa György:* Bolívar, Jókai, libertadorok • *Pankovits József:* A titkosszolgálatok diszkréciójának különösségeiről • *Lendvai Illdikó:* O, bella ciao...

SZOVJETUNIÓ

100 лет СССР • *Hajdu Tibor:* Az orosz forradalom Kerenszkij szemével • *Majoros István:* A francia diplomácia bolsevik képe (1917 – 1919) • *Krausz Tamás:* Lenin és a lengyel–szovjet háború (részlet)

KÍNA

Rónki Péter: Bevezető – Százéves a Kínai Kommunista Párt • *Mao Ce-ung:* Ellenezd a könyvimádatot! • *Hu Jao-pang:* Nyitás a külvilág felé • *Hszí Csin-ping* beszéde a KKP kongresszusán (részletek)

VÁLASZTÁSOK

Julien Papp: Hogyan vesztette el a francia baloldal a társadalmi bázisát • *Zolcsák Attila:* Chile – szociális demokrácia, vagy konzervatív visszaút? • *Tarafás Imre:* Választások Németországban 2021 • *Kupi László:* 2021: Venezuela egy magyar választási megfigyelő szemével

ÉLETRAJZOK

Pankovits József: Száz éve született Enrico Berlinguer • *Garadnai Zoltán:* Jean Daniel, a francia újságírás doyenje (1920–2020) • *J. Nagy László:* Larbi Bouhali (1912-1992) • *Zalai Anita:* Salvador de Madariaga Rojo (1886-1978) • *Székely Gábor:* G. K. Ordzhonikidze, 1886-tól 1937-ig

BESZÁMOLÓK

Baloldali Szigetfesztivál: Horány 2021

KÖNYVISMERTETÉSEK

Szilágyi Ágnes Judit: Cláudia M. R. Viscardi: Tapasztalatok a társadalmi szolidaritásról • *Székely Gábor:* Otto Leichter: Tragédia vagy győzelem • *Percze Máté:* Az arab világ történeti és kulturális kislexikona.

INTERNATIONAL SUPPLEMENT

László Nagy: Algérie 1962 vue par les pays socialistes de l'Europe de l'Est • ITH . International Conference of Labor and Social History. 57th ITH Conference • IALH - The International Association of Labour History • Festival de la Izquierda. Apreciada *Maite Mola* • CIVICUS speaks with *Alberto Precht*, executive director of Chile Transparente

Évkönyv Repertórium 1974-2022

Magyar Lajos Alapítvány

A nemzetközi munkásmozgalom történetéből

Évkönyv • 2022
XLVIII. évfolyam

Magyar Lajos Alapítvány
2022

Alapító szerkesztők: JEMNITZ JÁNOS és HARSÁNYI IVÁN

Szerkesztő bizottság:

Bebesi György

Csunderlik Péter

Ferwagner Péter Ákos

Horváth Jenő

Juhász József

J. Nagy László

Nagy Péter

Pál István

Pálfi László

Pankovits József

Székely Gábor szerkesztő

Szilágyi Ágnes Judit szerkesztő

A szerkesztők munkatársa: Antal Gábor

Levelezés: labour.yearbook2@gmail.com

A kötet megjelenését támogatta az *ELTE BTK Új- és Jelenkori Egyetemes Történeti Tan-
széke*, a *Munkásmozgalom-történészek Nemzetközi Egyesülete (ITH-Linz, Ausztria)*, a *Károlyi Mihály Társaság*, a *Politikátörténeti Alapítvány*, a *Magyarországi Vas- és Fém-
munkások Központi Szervezete*

This volume was supported by *International Tagung der Historiker der Arbeiterbewegung (ITH)*, *Eötvös Lóránd University Faculti of Humanities Department of Modern History*, *Metallworker's Union Hungari*, *Foundation Michael Károlyi*, *Foundation History of Politics*

Az Évkönyv

**2004., 2005., 2006., 2007., 2008., 2009., 2010., 2011., 2012., 2013., 2014., 2015., 2016.,
2017., 2018., 2019., 2020., 2021. és 2022.**
számának teljes szövege olvasható

**You can find the whole text of Yearbooks 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010,
2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021 and 2022**

<http://yearbook2.hu> (<http://yearbook2.atw.hu>)

ISSN 0 133476 X

© Székely Gábor

Nyomás: Könyvpont Nyomda Kft. F.v.: Gembela Zsolt

Az Évkönyv nemzetközi tanácsadó testülete:

Agosti, Aldo (Torino)
Avineri, Shlomo (Jeruzsálem)
Buschak, Willy (Brüsszel)
Callesen, Gerd (Bécs)
Chakravarti, Sudeshna (Calcutta)
Degen, Bernhard (Basel)
Elorza, Antonio (Madrid)
Fülberth, Georg (Marburg)
Garscha, Winfried (Bécs)
Gianni, Emilio (Genova)
Grass, Martin (Stockholm)
Jazsborovszkaja, Inessza (Moszkva)
Halstead, John (Sheffield)
Hudson, Kate (London)
Kessler, Mario (Potsdam)
Kircheisen, Inge (Halle/Saale)
King, Francis (Norfolk, Anglia)
Kolomijec, Vjacseszlav (Moszkva)
Konrad, Helmut (Graz)

Maderthaner, Wolfgang (Bécs)
Morgan, Kevin (Manchester)
Panaccione, Andrea (Milano)
Parsons, Steve (Sonderborg, Dánia)
Pelz, William, A. (Chicago)
Rojahn, Jürgen (Amszterdam)
Schwarzmantel, John (Leeds)
Schneider, Michael –Bonn, Friedrich
Ebert Stiftung
Schrevel, Margret – Amszterdam,
Internationaal Instituut voor
Sociale Geschiedenis
Studer, Brigitte (Lausanne)
Sumrikova, Ljudmila
(Dnyepetrovcszk)
Sylvers, Malcolm (Velence)
Vuilleumier, Marc (Genf)
Weill, Claudie (Párizs)
Young, James D. (Stirling)

TARTALOM

TANULMÁNYOK

Majoros István

- Szocializmus, szocialista gondolatok Franciaországban a 18. századtól
a 19. század közepéig..... 11

Bebesi György

- A bolsevizmus szellemi előfutárai..... 29

Székely Gábor

- A három internacionálé berlini tárgyalásai
1921–1922..... 47

Pankovits József

- Emilia-Romagna az olasz politikában,
a munkásmozgalomban 55

Percze Máté

- A Közel-Kelet a hidegháború utolsó évtizedeiben..... 70

Poór Péter

- Anarchoszindikalizmus és nemzetköziség, avagy egy méltatlanul elfeledett
internacionálé születése..... 85

Antal Gábor

- A német Népi Tengerész Hadosztály a forradalom viharában..... 111

ESEMÉNYEK, ÉVFORDULÓK

Biró Dávid

- Mustafa Suphi és a Török Kommunista Párt korai időszaka 125

Droppa György

- Bolívar, Jókai-libertadorok: a forradalom fényében és árnyékában 134

Pankovits József

- A titkosszolgálatok diszkréciójának különösségeiről 142

Lendvai Ildikó

- O, bella ciao..... 153

SZOVJETUNIÓ

Hajdu Tibor

- Az orosz forradalom Kerenszkij szemével..... 161

<i>Majoros István</i>	
A francia diplomácia bolsevik képe 1917 – 1919.....	168
<i>Krausz Tamás</i>	
Lenin és a lengyel–szovjet háború	179

KÍNA

<i>Ránki Péter</i>	
Százéves a Kínai Kommunista Párt.....	189
<i>Mao Ce-ung</i>	
Ellenezd a könyvimádatot!	191
<i>Hu Jao-pang</i>	
Nytás a külvilág felé	199
<i>Hszi Csin-ping</i>	
beszéde	204

VÁLASZTÁSOK

<i>Julien Papp</i>	
Hogyan vesztette el a francia baloldal a társadalmi bázisát	208
<i>Zolcsák Attila</i>	
Chile – szociális demokrácia, vagy konzervatív visszaút?.....	219
<i>Tarafás Imre</i>	
Választások Németországban 2021.....	227
<i>Kupi László</i>	
A 2021-es venezuelai regionális és helyhatósági „megaválasztások” egy magyar választási megfigyelő szemével	231

ÉLETRAJZOK

<i>Pankovits József</i>	
Száz éve született Enrico Berlinguer.....	241
<i>Garadnai Zoltán</i>	
Jean Daniel, a francia újságírás doyenje (1920–2020)	244
<i>J. Nagy László</i>	
Larbi Boukali (1912-1992)	254
<i>Zalai Anita</i>	
Salvador de Madariaga Rojo (1886-1978).....	263
<i>Székelly Gábor</i>	
Grigorgij Konsztantyinovics Ordzhonikidze (1886-1937).....	269

BESZÁMOLÓK

Baloldali Szigetfesztivál. Horány, 2021.....	272
--	-----

KÖNYVISMERTETÉSEK

Szilágyi Ágnes Judit

Cláudia M. R. Viscardi: Experiências de economia social: mutualismo, filantropia e corporativismo	281
---	-----

Székely Gábor

Ottó Leichter: Tragédia vagy győzelem. Ottó Bauer	284
---	-----

Percze Máté

Abdallah Abdel-Ati Al-Naggar – Prantner Zoltán (szerk.): Az arab világ történeti és kulturális kislexikona	286
--	-----

INTERNATIONAL SUPPLEMENT

László Nagy

Naissance d'un nouvel État: Algérie 1962 vue par les pays socialistes del'Europe de l'Est.....	290
--	-----

International Conference of Labour and Social History	298
---	-----

The International Association of Labour History Institutions (IALHI)	301
--	-----

Estimados amigos presentes en este Festival de la Izquierda.....	308
--	-----

Chile: CIVIUS speaks with Alberto Prech	310
---	-----

E KÖTETÜNK MUNKATÁRSAI	316
-------------------------------------	------------

REPERTÓRIUM 1974-2022

A nemzetközi munkásmozgalom történetéből. Évkönyv.....	317
--	-----

CONTENTS

STUDIES

<i>István Majoros</i> Socialism, socialist ideas in France from the 18th century to the middle of the 19th century	11
<i>György Bebesi</i> Spiritual forerunners of Bolshevism: Pavel Pesztjel	29
<i>Gábor Székely</i> Negotiations of the three internationals in Berlin 1921-1922.	47
<i>József Pankovits</i> Emilia-Romagna in the labor movement	55
<i>Máté Percze</i> Middle East in the last decades of the Cold War	70
<i>Péter Poór</i> Anarcho-syndicalism and internationalism	85
<i>Gábor Antal</i> The German People's Navy Division	111

EVENTS, ANNIVERSARIES

<i>David Biró</i> Mustafa Suphi and the early period of the Turkish Communist Party	125
<i>György Droppa</i> Bolivar, Jókai, - libertarians	134
<i>József Pankovits</i> On the peculiarities of the discretion of the secret services	142
<i>Ildikó Lendvai</i> Oh, bella ciao	153

SOVIET UNION

100 CCCP	161
<i>Tibor Hajdu</i>	
The Russian Revolution Kerensky's eyes	168
<i>Tamás Krausz</i>	
Lenin and the Polish-Soviet War (Detail)	179

CHINA

<i>Introduction by Péter Ránki.</i>	
100 years of the Communist Party	189
<i>Mao Zedong</i>	
Oppose book worship!	191
<i>Hu Jao-pang:</i>	
Opening to the outside world	191
<i>Hsi Qin-ping's</i>	
speech at the CCP's congress (Details)	204

ELECTIONS

<i>Julien Papp</i>	
How the French left lost its social base	208
<i>Attila Zolcsák</i>	
Chile - Social Democracy or the Return of the Conservatives?	219
<i>Imre Tarafás</i>	
Elections in Germany 2021	227
<i>László Kupi</i>	
Venezuela's 2021 regional and local elections - through the eyes of a Hungarian election observer	231

BIOGRAPHIES

<i>József Pankovits</i>	
Enrico Berlinguer was born a hundred years ago	241
<i>Zoltán Garadnai</i>	
A special life. Jean Daniel (1920-2020)	244
<i>J. Nagy László</i>	
Larbi Bouhali (1912-1992)	254
<i>Zalai Anita</i>	
Salvador de Madariaga Rojo (1886-1978)	263
<i>Gábor Székely</i>	
Grigorgia Konstantinovich Ordzhonikidze, from 1886 to 1937	269

REPORTS

Left Island Festival: Horány 2021	272
---	-----

BOOK REVIEWS

Judit Ágnes Szilágyi

Cláudia M. R. Viscardi: Experiências de economia social	281
---	-----

Gábor Székely

Otto Leichter: Tragedy or victory. Otto Bauer	284
---	-----

Máté Percze

A minor historical and cultural lexicon of the Arab world.	286
---	-----

INTERNATIONAL SUPPLEMENT

László Nagy

Naissance d'un nouvel État: Algérie 1962 vue par les pays socialistes del'Europe de l'Est.....	290
---	-----

International Conference of Labour and Social History	298
---	-----

The International Association of Labour History Institutions (IALHI)	301
--	-----

Estimados amigos presentes en este Festival de la Izquierda.....	308
--	-----

Chile: CIVIUS speaks with Alberto Prech	310
---	-----

REPERTORIUM 1974-2022	317
------------------------------------	-----

Nagy Georgina: Az algériai-magyar diplomatabotrány. *Mediterrán Világ*, 45-46. sz. (2018) 232-238.

Abdelhalim Aissaoui: Les oppositions algériennes (1962-1988). Anthologie. Alger, 2021.

Gallissot, René (Dir.): Algérie. Engagements sociaux et question nationale. De la colonisation à l'indépendance de 1830 à 1962. Paris, Les Éditions de l'Atelier/Les Éditions Ouvrières 2006.

Alleg, Henri: Mémoire algérienne. Paris, Stock 2005.

Abdelhamid Benzine: De notre histoire au quotidien. Alger républicain 1989-1994. Chihab Editions, Alger 2006.

ZALAI ANITA

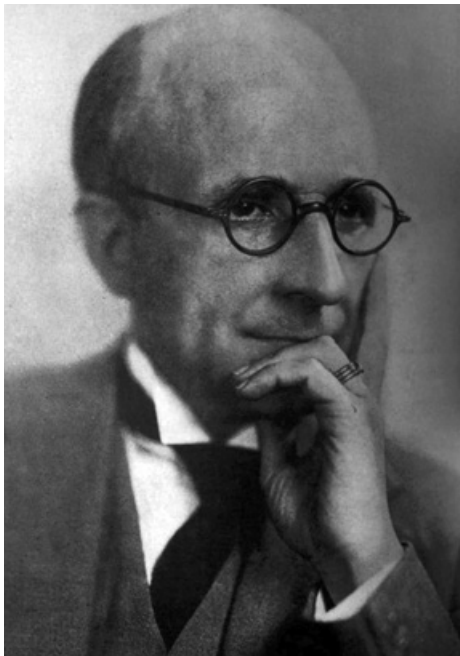
Salvador de Madariaga Rojo (1886-1978)

Spanyol diplomata, író, történész, politikus, egyetemi oktató,

Oxford és más egyetemek díszdoktora, de mindenekelőtt meggyőződéssel pacifista, kozmopolita és született mediátor volt. Többek szerint „a legeurópaibb spanyol” gondolkodó. 1886-ban született Spanyolország északnyugati részén, a galíciai A Coruña városában. Bár hosszú életének legnagyobb részében külföldön élt, gallego gyökereire mindig büszke maradt. Kortársai „hídemberként” jellemezték, mivel képes volt hidat építeni az egymástól legtávolabb eső álláspontok között is. Ezt a képességét ő maga gallego tulajdonságként értékelte.

Családjában a férfiak hagyományosan katonai pályát választottak, a kamasz Salvadort azonban katonatiszt édesapja a műszaki pálya felé irányította. Középiskolai, majd bányamérnöki felsőfokú tanulmányait is Franciaország-

ban folytatta. 1911-ben mérnöki diplomával a zsebében Madridban telepedett le és az Észak-Spanyolországi Vasúttársaságnál kezdett dolgozni. Ebben az időben kezdett el írni is, majd az irodalom iránti szenvedélye hamarosan leté-
rítette a műszaki pályáról.

Salvador de Madariaga Rojo

1912-ben feleségül vette Constance Archibald skót gazdaságtörténészt, akivel 1916-ban Londonban telepedtek le. Angliában a tekintélyes *The Times* újságnak kezdett dolgozni. Ekkor került kapcsolatba a brit kormány tagjaival is. Az első világháború idején írt cikkeiben a brit háborús propagandát közvetítette a spanyol nyelvterületek felé. 1917-ben publikálta első monográfiáját „*A háború Londonból nézve*” címmel.

A háború után feleségével és két kislányával, Nievesszel és Isabellel visszatért Madridba, ahol új kihívás várt rá. 1921-ben az újonnan alakult nemzetközi szervezetben, a Népszövetségben kezdett dolgozni, ahol 1922-től a Leszerelési Bizottság vezetője lett. Genfben tovább szélesített kapcsolatai körét, itt

kötött barátságot a CIA későbbi igazgatójával, Allan Dullesszal is. Diplomataként számos nemzetközi konfliktus megoldásában igyekezett közvetíteni. 1927-ben lemondott tisztségéről, de ekkor már elismert alakja volt a nemzetközi diplomáciának. Madariaga pályájának következő állomása az Oxfordi egyetem volt, ahol a spanyol irodalom tanszéken kapott tanári állást. Néhány oktatóval töltött év után Madariaga úgy érezte, hogy a tanítás nem az ő hivatása. Az egyetem rangos kiadója két könyvét is publikálta. Az egyik az angol, francia és spanyol nép pszichológiájáról szóló esszéje volt (*Englishmen, Frenchmen, Spaniards*), amely a későbbiekben mindhárom nyelven megjelent. A Népszövetségben szerzett tapasztalataiból kiindulva Madariaga ugyanis úgy látta, „a nemzetközi pszichológiában a legfontosabb tényező a nemzeti

karakter”. 1930-ban publikálta az egyik legnagyobb hatású művét *España. Ensayo de Historia Contemporánea.* („Spanyolország. Jelenkor történeti eszszé.”) címmel. Könyvével a küszöbön álló spanyol politikai változások egyik meghatározó értelmiségi vezéralakjává vált.

A Második spanyol Köztársaság kikiáltásakor, 1931 áprilisában Madariaga éppen Amerikában tartózkodott előadói körúton. Kubában kapta a hírt, mely szerint a Köztársaság washingtoni követévé nevezték ki. 1932-ben azonban már újra Európában kapott feladatot. Ezúttal Párizsban képviselte a Köztársaságot. Diplomataként örömmel vállalta volna a külügyi tárca vezetését, de ez az álma nem teljesült. 1934-ben rövid ideig a jobboldali Lerroux-kormány oktatásügyi-, majd igazságügyi minisztere volt. Idegennyelv tudása és kiterjedt nemzetközi kapcsolatai miatt egy félig hivatalos megbízást kapott: ő lett Spanyolország „de facto” képviselője a Népszövetségben. Több vitás kérdésben is felszólalt, így például a kínai-japán, az olasz-abesszín konfliktus kapcsán, valamint a leszerelés ügyében. Ismertsége egyre növekedett. A liberális parlamentarizmus híveként Madariaga mindig humánusan, az egyéni problémákra érzékenyen reagált. Gyakran úgynevezett „vesztes ügyek” védelmezőjeként is fellépett, ezért John Simon, brit külügyi titkár a „Népszövetség lelkiismeretének” nevezte. 1936 júniusában a Népszövetségben végzett munkájáért Nobel-békedíjra jelölték. 1936 júliusában elhagyta a szervezetet és Toledo melletti birtokára vonult vissza. A spanyol polgárháború kirobbanása miatt már nem tudta megtartani székfoglaló beszédét a Spanyol Királyi Akadémián. Erre majd negyven évet kellett várnia...

A polgárháború Madariaga munkásságában is komoly törést jelentett. Egész generációjának, az ún. „14-es nemzedéknek” Spanyolország modernizációjára irányuló tervei félbeszakadtak. A háború alatt Madariaga anyagi javait Franco csapatai elkobozták. A harcok kirobbanását követően elmene-kült az országból és Londonból próbált meg közvetíteni a harcoló felek között. Jóbarátjának, Anthony Edennek írott levelében 1936. augusztus 18-án jelezte, hogy a konfliktusban pillanatnyilag erőegyensúlyról lehet beszélni. Ebből kiindulva egy nemzetközi béketervet is kidolgozott, amelynek értelmében brit, mexikói és argentin csapatok vettek volna részt a béketeremtésben. 1937 nyarán azonban megváltozott a helyzet: az északi fronton a francóista csapatok kerekedtek felül és a mérleg nyelve a felkelők javára billent el. 1937. július 2-án Madariaga levelet írt Francónak, amelyben felszólította a tábornokot, hogy „minél előbb fejezze be a háborút. Közel a megegyezés”. Franco természetesen válaszra sem méltatta, mivel ekkor már a jövődő „Új Államának” kiépítése

volt a célja. Madariaga erőfeszítéseit méltányolva a nemzetközi diplomácia 1937-ben ismételten Nobel-békedíjra jelölte.

Don Salvador – Paul Preston, brit hispanista történész által alkotott új fogalommal élve – az ún. „*harmadik Spanyolország*” egyik emblematikus alakjává vált. Javier Tusell spanyol történészt idézve: „Sohasem tartozott egyik háborúskodó táborhoz sem, mi több, megpróbálta előmozdítani a békét az egyetlen valóban járható úton, a demokratikus hatalmak közvetítésével. Kétszeresen is józan volt tehát: elveiben és eszközválasztásában egyaránt.”

A polgárháború végét követően Madariaga alternatív megoldásokat keresett Franco rendszerével szemben. Egyre növekvő nemzetközi tekintélyét és kapcsolatait latba vetve próbálta előre mozdítani a vereséget szenvedett spanyol demokrácia ügyét. Mindeközben kilenc éven át vezette a BBC Latin-Amerika országai számára sugárzott spanyol nyelvű programját, illetve egy másik spanyol nyelvű adást a francia ellenállás számára, amelynek soraiban jelentős számú spanyol köztársasági is harcolt. A második világháború eseménysorozata még inkább megerősítette Madariaga pacifista és liberális demokrata elkötelezettségét és egy háború utáni új, egységes Európát vizionáló elképzelését.

A háborút követően don Salvador személye és tevékenysége egyfajta összekötő kapocsná vált a spanyol demokrácia ügye és a nyugati világ új rendjének építése között. Franco rendszerének alternatívájaként 1943 nyarán még a monarchista restaurációt tartotta járható útnak, egyfajta átmeneti fázisként a harmadik köztársaság felé és szoros kapcsolatot ápolt az emigrációban élő spanyol Bourbon trónörökössel, don Juannal. A Caudillo személyét teljeséggel elfogadhatatlannak tartotta Spanyolország élén, ennek hangot is adott 1944. novemberében „*Tábornok úr, távozzon!*” című publicisztikájában. „*Nem azért mondom ezt, hogy megsértsem.* – írja Madariaga – *De a polgárháború egyik táborának katonai vezetője nem alkalmas a nemzet egységének megvalósítására.*”

A második világháborút követően kibontakozó hidegháború légkörében Spanyolország geostratégiai pozíciója felértékelődött. 1947-ben Madariaga a Liberális Internacionálé elnökeként az Egyesült Államokba utazott, ahol Albert Einsteinnel folytatott hosszú sétái mellett a Princeton egyetem díszdoktorává avatták. Eközben igyekezett meggyőzni amerikai magas rangú tisztviselő ismerőseit arról, hogy a Franco-diktatúra fennmaradása igazából csak az oroszok számára lehet előnyös. A spanyol demokrácia külső segítséggel történő helyreállítására tett erőfeszítései azonban kudarcot vallottak.

1955-ben Franco Spanyolországa felvételt nyert az ENSZ-be. Ezt követően Madariaga új, hosszabb távra szóló stratégiát dolgozott ki, ezúttal a Franco-rendszer belső gyengeségeit célozva, a belső ellenzékre számítva. Ezzel párhuzamosan don Salvador elkötelezett híve és tevékeny részese lett a háború utáni, új, egységes Európa megvalósításának. Az ő nevéhez fűződik az Európa Mozgalom spanyol szekciójának, a Spanyol Föderális Tanácsnak a létrehozása, valamint alapító tagja lett a Brugge-i Európa Kollégiumnak 1949-ben. 1948 és 1964 között az Európa-kongresszus Kulturális Bizottságának elnöki tisztét töltötte be. Közéleti, politikai és kulturális téren egyaránt az 1950-es években volt a legaktívabb. 1952-ben ismétlen Nobel-békedíjra jelölték. Eközben a Franco-diktatúra állandó kritikusa, bírálója volt, bár konkrét párt sosem állt mögötte. Kiterjedt és rendkívül változatos kapcsolatai, diplomáciai tevékenysége, kiváló előadókészsége ellenére nem volt iskolateremtő személyiség. Egyfajta „magányos farkas” volt.

1956-ban Párizsban 70. születésnapja alkalmából tisztelői nagyszabású ünnepséget rendeztek, ahol az Európa-mozgalom legkiemelkedőbb képviselői mellett kormányfők, politikusok, a korabeli nyugati értelmiség színe-java jelen volt. Köztük Camus, Bertrand Russell, André Malraux, André Maurois.

Az 1962-es esztendő fontos dátum lett Madariaga életében és a Franco-rendszer történetében egyaránt. Az Európa Mozgalom IV. Kongresszusán 1962. június 5-8. között Münchenben „Európa és Spanyolország” volt a fő téma. Ez alkalmából Madariaga mint az Európa Mozgalom Spanyol Föderális Tanácsának elnöke megszervezte a spanyol ellenzék müncheni találkozóját. Ezen a konferencián ültek először egy asztalhoz az ún. „*dictablanda*” („puhadiktatúra”) korszakában megszerveződött spanyolországi katolikus és polgári ellenzék képviselői az illegálisban élő baloldaliakkal és liberálisokkal. Szimbólikus jelentőségű összejövetel volt, amely komoly következményekkel járt a Franco-diktatúra további történetére nézve és egyben előkészítette az utat a Franco halála után kibontakozó demokratikus átmenet felé.

1966-ban Madariaga 80. születésnapja alkalmából az általa alapított Európa Kollégium szervezte meg a köszöntését. Ekkor nevezték ki az Oxfordi egyetem díszdoktorává, 1967-ben pedig Goethe-díjat kapott az Európáért tett szolgálatainak elismeréseként. Hazájának elismerő gesztusaként 1970-ben – még Franco életében – a Spanyol Királyi Akadémia Történész tagozatának levelező tagjává nevezték ki. Ebben az évben halt meg felesége, Constance Archibald, majd még ugyanabban az esztendőben feleségül vette titkárnőjét, aki már hosszú évek óta az igazi társa volt, a magyar származású Emilie Szé-

kely Raumannnt. Svájcban, Locarnóban telepedtek le. 1973-ban újabb rangos elismerésben részesült: Európa ügyének tett szolgálataiért Nagy Károly-díjjal tüntették ki. 1974-ben pedig hazájában kiadták memoárjának első kötetét „*Amanecer sin mediodía*” (Hajnal dél nélkül”) címmel, amely életének 1921-1936 közötti szakaszát öleli fel. Rendkívül termékeny irodalmi munkássága elismeréseként 1975-ben Irodalmi Nobel-díjra is jelölték.

Salvador de Madariaga csak Franco halála után, 1976. áprilisában tért vissza Spanyolországba. Negyven év után végre elmondhatta akadémiai székfoglaló beszédét a Királyi Akadémia Nyelvi tagozatán. Életének utolsó elismerését is hazájától kapta. 1978. július 25-én Locarnóban a spanyol Oktatási Minisztérium kitüntetését vette át, X. Bölcs Alfonz Nagy Keresztjét.

92 éves korában, 1978. december 14-én halt meg. Néhány nappal az új demokratikus spanyol alkotmány megszületését követően, amely életének egyik legfőbb célja volt.

Legfontosabb művei:

Történelmi esszék:

- España. Ensayo de historia contemporánea* (1931)
- Vida del muy magnífico señor don Cristóbal Colón* (1940)
- Hernán Cortés* (1941)
- Bolívar* (1951)
- Latin America between the Eagle and the Bear* (1962)

Politikai esszék:

- La guerra desde Londres* (1917)
- Disarmament* (1929)
- Anarquía o jerarquía* (1935)
- General, márchese Vd.* (1959)

Egyéb művek:

- Theory and Practice in International Relations* (1937)
- Bosquejo de Europa* (1951)
- Memorias de un federalista* (1967)
- Memorias (1921-1936). Amanecer sin mediodía* (1974)

Források:

Emilio Grandío Seoane: Compromiso por la democracia. Relato vital de Salvador de Madariaga. Instituto José Cornide de Estudios Coruñeses, 2017.

Luis López Álvarez: En Europa con Madariaga. Colección Soláster, 2002.

José Manuel Sobrino: LA ACTUALIDAD DE LAS APORTACIONES DE SALVADOR DE MADARIAGA A LA IDEA DE EUROPA. 2003. https://www.udc.gal/gl/iuee/pdf/Articulo_Salvador_de_Madariaga.pdf

Cristina Blanco Sío-López: Salvador de Madariaga and the „Solidarity of Being”: Limits and Potential of an Imagined „Free Movement of Persons” in Post-WWII Europe. <https://www.europenowjournal.org/2021/04/01/salvador-de-madariaga-and-the-solidarity-of-being-limits-and-potential-of-an-imagined-free-movement-of-persons-in-post-wwii-europe/>

Bóka Éva: A hágai Európa-kongresszus, 1948. május 7-10.

http://www.epa.hu/00900/00995/00055/pdf/EPA00995_multunk_2018_02_001-090_melleklet.pdf

SZÉKELY GÁBOR

Grigorgij Konsztantyinovics Ordzhonikidze (1886-1937)

A grúz származású, mozgalmi nevén Sergo egyik legközelebbi munkatársa volt Sztálinnak, egyesek szerint barátja. Még a Kaukázusból ismerték egymást, és természetében is hasonlított a „Gazdára”. Tagja lett a forradalom után a szovjet párt legfelsőbb vezetésének, a Politikai Bizottságnak.

Legmagasabb iskolai végzettsége a felcserképző volt, de már fiatal korában kapcsolatba került azokkal, akik a bolsevik mozgalmat szervezték Tifliszben.

THANKS TO THE LABOR MOVEMENT

- The Weekend
- Overtime Pay
- 8-Hour Workday
- Minimum Wage
- Paid Vacation
- Sick Days
- Safety Standards
- Child Labor Laws
- Health Benefits
- Retirement Security
- Unemployment Insurance